

rakouskou, jala se žalobkyně odůvodňovati sudiště podle §u 99 j. n. tím, že prý má žalovaný proti ní nárok na vydání pokladničních poukázek a že ona zase má nárok na jich vydání proti Rakouskému úvěrnímu ústavu ve Vídni, jehož jest právní nástupkyní. Rekursní soud z tohoto důvodu skutečně námitku místní nepřislušnosti žalovaného zamítl, ač žalovaný popíral, že by měl nárok na vydání papírů vůči žalobkyni a namítal, že takového nároku neuplatňoval a neuplatňuje a kdyby takový nárok měl, že by jej měl jen proti vídeňskému ústavu, kde jsou papíry v uschování. Dovolacímu rekursu jest přiznati oprávnění. Předpis §u 99 j. n. vyžaduje, by v době žaloby byl v obvodu dovolaného soudu nějaký majetek žalovaného. Takovým majetkem může býti ovšem také nárok příslušející žalovanému proti žalobci na vydání věcí hmotných, zejména i nárok na vydání ruční zástavy, což jde na jevo z §§ 18 čis. 3, 325—329 ex. ř. a §u 1369 obč. zák. Vždy však jest nutno, by nárok žalovanému skutečně příslušel, a v tomto případě jest nutno, aby mu příslušel proti žalobkyni. Je-li to sporno, jako v tomto případě, jde tato spornost majetku na vrub žalobkyně, která se takového nejistého nároku žalovaného jako jeho majetku k odůvodnění sudiště podle §u 99 j. n. dovolává. Žalovaný dosud nároku neuplatňoval a neuplatňuje, žalobkyně sama přivádí nárok ten na povrch a takto si vlastně sama sudiště pro svou žalobu zakládá. Rozhodováním o tomto sporném nároku bylo by do jisté míry předbíháno rozhodnutí o tom, vůči komu přísluší žalovanému nárok na vydání cenných papírů a k tomu spor o příslušnost určen není. Jest tu však ještě jiný důvod pro odepření sudiště podle onoho zákonného předpisu. Každý zákonný předpis musí býti vykládán v duchu a úmyslu zákonodárcově tak, by k platnosti přišla pravá vůle zákonodárce a by dotyčný předpis nebyl rozšiřován přes meze, jež zákonodárce překročiti nemínil. Předpis §u 99 j. n. má na mysli jmění, které není závislé na osudu zažalovaného nároku a které by tu teprve bylo, kdyby bylo žalobnímu nároku vyhověno. Žalobkyně prohlásila v žalobě ochotu vydati žalovanému cenné papíry, ale jen proti zaplacení zažalované pohledávky. Byl by tedy nárok žalovaného na vydání cenných papírů závislý na zaplacení pohledávky, která však jest sporna a o níž právě v tomto sporu má býti rozhodováno (srv. také rozhodnutí čis. 2842 sb. n. s.).

Čís. 6028.

Statkovi úředníci (zákon ze dne 13. ledna 1914, čis. 9 ř. zák.).

Předpisu §u 24 zákona jest vyhověno i tehdy, ponechal-li si vlastník při propachtování poměrně nepatrnou (1 : 21) část celku.

(Rozh. ze dne 14. května 1926, Rv I 1443/25.)

Žalobce byl ustanoven smlouvou ze dne 1. ledna 1917 hospodářským ředitelem na panství žalovaného do 31. prosince 1928. Když žalovaný propachtoval, počínajíc 1. lednem 1924, většinu svých dvorů cukerní společnosti, vystoupil žalobce ze služby žalovaného pro zkrácení služebních požitků a domáhal se na něm zaplacení plných služebních po-

žitků až do 31. prosince 1928. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud uvedl v otázce, o niž tu jde, v důvodech: Především jest řešiti otázku, zda v projednávaném případě jest užití ustanovení § 24 zákona o úřednících statkových ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák. přes to, že žalovaný nedal do pachtu všechny nemovitosti, k nimž vztahovala se působnost žalobcova jako hospodářského ředitele. Prvý soud přisvědčil k této otázce. Bere za zjištěno, že 29 vlastních dvorů žalovaného mělo koncem roku 1923 výměru 3.449 ha, že připachtované dvory měřily v téže době 1.018 ha, takže žalovaný hospodařil tehda celkem asi na 4.467 ha půdy. Z toho dal žalovaný od 1. ledna 1924 cukerní rafinerii do pachtu dvory s výměrou přes 4.000 ha, mezi tím též dvory Č. a O. Dvory C. a N., pak R. a K., že nemohly dány býti do pachtu; prvé dva proto, že byl o ně již tehdy veden spor, R. a K. proto, že byl očekáván jejich zábor. Že žalovaný nepředal do pachtu úmyslně jen dvory H. a O. s výměrou okolo 208 ha, což je v poměru k půdě do pachtu dané (přes 4.000 ha) číslem tak nepatrným, že jest odůvodněno posuzovati věc tak, jako by byl žalovaný dal do pachtu všechny pozemky, a že proto mohl žalovaný podle §u 24 zák. o úř. stat. poukázati žalobce, by ve služebním poměru pokračoval s pachtýřkou (rafinerií cukru). Odvolatel napadá tento názor prvního soudu a dovozuje, že ustanovení § 24 cit. zák. lze užití jedině tehdá, když byl zcizen nebo propachtován celý statek, na němž je zaměstnanec ustanoven, nikoli však i tehda, když byla zcizena, nebo propachtována jen část statku, třeba sebe větší. Těmito vývodům nelze přisvědčiti. § 24 zák. o úř. stat. mluví ovšem o zcizení nebo propachtování statku a nezmiňuje se o případu, kde jde o prodej nebo propachtování převážné většiny půdy, patřící ke statku, nebo jako v tomto případě o propachtování převážné většiny půdy, patřící k celému souboru většího množství hospodářských jednotek (dvorů), na nichž hospodaří táž osoba a k nimž vztahuje se působnost zaměstnancova. Avšak z toho ještě neplyne, že by ustanovení ono platilo právě jen tehdá, když celý statek byl prodán nebo propachtován, neboť to se v §u 24 také nepraví. Zákon nemůže býti tak obšírným, by řešil-kasuisticky jednotlivé různé případy, jež se mohou naskytnouti. Je-li řešiti otázku, zda toho kterého předpisu jest užití i na případ, o němž se zákon výslovně nezmiňuje, je postupovati podle § 6 a 7 obč. zák. a nutno vyšetřiti pravý smysl zákona, úmysl zákonodárcův a účel, jež zákon sleduje. Správně uvádí odvolatel, že zákon ze dne 31. ledna 1914, čís. 9 ř. zák. byl vydán v zájmu a na ochranu úředníků statkových a že dlužno jej v tom smyslu vykládati. Z dějin vzniku zákona toho vychází, že vláda i oba sbory zákonodárné byly v tom za jedno, že účelem zákona je »pokud možno zabezpečiti právní a hospodářské postavení zaměstnanců« a že zákon má tendenci sociálně politickou. Není však důvodným tvrzení, že první soud v rozporu s touto tendencí zákona vykládá § 24 nesprávně na prospěch zaměstnavatele a na úkor zaměstnance. Ve zprávě zvláštní komise paňské sněmovny uvádí se k §u 24, že »tato zákonná úprava je žádoucí, poněvadž usnadňuje udržeti kontinuitu provozu a odnímá postavení zaměstnanců jeho dosud překerní povahu«. Z toho vidno, že úmyslem

zákonodárcovým a účelem § 24 bylo, by v případě zcizení nebo propachtování statku nepozbyl zaměstnanec svého služebního postavení na statku, by dosavadní služební smlouva neplatila za zrušenou, nýbrž, by se v ní pokračovalo mezi novým nabyvatelem nebo pachtýřem a mezi zaměstnancem, leč, že by ta neb ona strana dala výpověď, jež však musí být dána do měsíce od převzetí. Ne j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Co do výkladu § 24 zákona o statkových úřednicích souhlasí dovolací soud s názorem odvolacího soudu. Předpisu tohoto §u, mluvícího o propachtování statku (wird das Gut... verpachtet), bylo vyhověno přes to, že žalovaný ponechal si k hospodaření bez žalobce dva dvory o výměře 208 ha. Žalobce byl činným před propachtováním dvorů jako hospodářský ředitel podle zjištění na 29 dvorech, náležejících žalovanému a na několika připachtovaných dvorech o celkové výměře asi 4467 ha, počítajíc ke konci roku 1923. Dnem 1. ledna 1924 dal dvory ty do pachtu rafinerii, vyjímaje dva dvory o výměře 208 ha, jež si ponechal, dále pak čtyry dvory, jež nemohl propachtovati, ježto hrozila mu ztráta jich vlastnictví, k níž také za krátko došlo. Je proto uvažovati o právním účínu skutečnosti, že žalovaný ponechal si při propachtování všech svých dvorů dva z nich, o nichž nebylo ani tvrzeno, že by se lišily od ostatních co do způsobu hospodaření anebo jiných vlastností. Šlo tu o část v poměru 1 : 21, tudíž část poměrně tak nepatrnou, že při pachtování ostatních dvorů nepadala vůbec na váhu, takže bylo ostatní dvory pokládati za původní celkový podnik. Na služebním postavení žalobcově nezměnilo se nic ani po odloučení těchto 208 ha, neboť půda do pachtu daná činila vždy ještě přes 4.000 ha, podle úmluvy sjednané žalovaným s novou pachtěrkou byla tato povinna převzít žalobce jako úředníka zaměstnaného při hospodaření na oněch statcích za nezměněných platových podmínek, převzetí to bylo žalobci oznámeno, mimo to pak nebylo prokázáno, že by rafinerie, které žalobce ostatně skutečně sloužil po čtyři měsíce, t. j. od počátku roku 1924 do konce dubna, ukládala mu práce nesrovnávající se s postavením hospodářského ředitele. Nelze také nevšímáti si toho, že propachtování padlo již do doby, kdy na statcích žalovaného prováděla se pozemková reforma, za níž již před propachtováním v roce 1923 zmenšila se celková výměra zábořem a přidělem asi o 1315 ha. V první řadě jest nutno vyvoditi z toho, že žalovaný propachtováním dvorů, bez ohledu na vyjmuté dva dvory, neporušil smlouvy způsobem, jenž by opravňoval žalobce k předčasnému výstupu ze služby. Právo k propachtování nebylo vyloučeno služební smlouvou ze dne 29. ledna 1917, a nebylo tím dotčeno služební postavení žalobcovo co do jeho služebních požitků. Dále jest míti za to, že propachtováním dvorů rafinerii nastal případ vytčený v § 24 zákona o statk, úřednicích, a jest z toho vyvoditi další právní závěry. Žalobce nedal totiž výpovědi z poměru služebního ve lhůtě určené tímže §em, neboť výpověď ta musila být dána výslovně, a ne-

stačilo proto, že žalobce přijímal plat od pachtýřky s výhradou. Výpovědi nevadila ani smlouva ze dne 29. ledna 1917, podle níž byla smlouva nevypověditelná, neboť tak bylo tomu nejvýše mezi původními stranami, ne však mezi žalobcem a přejímatelem podniku, vzhledem k němuž nemohl býti žalobce ani smlouvou zbaven zákonného svého práva k výpovědi, vyplývajícího z §u 24 zák. Je proto míti za to, že žalobce přešel do služby rafinerie, a nemá proto významu pozdější jeho vystoupení ze služby, k němuž došlo až po uplynutí lhůty §u 24. Nemůže proto žalobce ani z tohoto důvodu uplatnit náhradní nárok proti žalovanému, jenž nebyl v čase vystoupení ze služby zaměstnatelem žalobcovým. Bezdůvodným je další jeho tvrzení, že část dvoru byla propachtována i společností pro pěstění řepového semene, neboť tak se stalo na základě dohody se státním pozemkovým úřadem ze dne 1. října 1924, kdežto pro spor je rozhodným propachtování dvorů ke dni 1. ledna 1924.

Čís. 6029.

Přidělil-li starosta obce ve Slezsku, vykonáváje příkaz okresní politické správy, dodané zboží místním obchodníkům a nepoužil odvedených jimi peněz ku zaplacení kupní ceny, nemůže se dodavatel zboží domáhati jejího zaplacení na obci.

(Rozh. ze dne 14. května 1926, Rv II 745/25.)

Z rozkazu okresní politické správy dodala žalobkyně obecnímu úřadu žalované obce ve Slezsku zboží, které okresní hospodářský úřad jako úřad zásobovací za účelem, aby zásobování obyvatelstva bylo zajištěno, této obci přidělil. O těchto přidělech určených žalované obci, bylo vždy vyrozuměno okresní správou politickou představenstvo obce a starosta žalované obce zboží dodané žalobkyní obecnímu úřadu převzal a rozdělával dle poukazů okresní politické správy místním obchodníkům, peněz však od nich za zboží přijatých použil k jinému účelu, než k zaplacení kupní ceny žalobkyni. Dovolatelka žalovala obec o zaplacení kupní ceny. Procesní soud první stolice uznal žalobní nárok důvodem po právu, odvolací soud neuznal, že žalobní nárok jest důvodem po právu. Důvody: Ze zjištění vyplývá, že sporné zboží, právě že sloužilo zásobování obyvatelstva, nebylo přiděleno okresním hospodářským úřadem žalované obci jako takové, jako právnické osobě, nýbrž, že bylo přiděleno obyvatelstvu obce a zase nikoliv všem, nýbrž jen dle jeho potřeby, o čemž, jak z dotyčných rozkazů okresní politické správy jde najevo, měl rozhodnouti starosta obce po úradě s hospodářskou radou. Jest nyní otázkou, v jaké funkci vykonával starosta žalované obce tento úkol, uložený mu okresní politickou správou. První soud jest názoru, že starosta žalované obce obstarával přenesenou působnost, když prováděl rozdělávání a přidělování zboží zaslaného obecnímu úřadu žalobkyni. Náзор ten pokládá také odvolací soud za správný, neboť šlo o obstarávání záležitostí, týkajících se zásobování obyvatelstva nutnými životními potřebami, které, ač byly jinak obci cizími,